

Rostoucí geopolitický význam argentinského lithia

Ni nationalinterest.org/feature/rising-geopolitical-importance-argentine-lithium-206446

2. května 2023

Argentina má jít 23. října k volbám, aby zvolila novou vládu. Volby – uprostřed hluboké hospodářské krize, která zahrnuje vysokou inflaci (přes 100 procent), komplikovaný systém směnných kurzů, sucho v předních zemědělských regionech, klesající mezinárodní devizové rezervy, velké fiskální deficity a špinavou dluhovou situaci – budou závažný. Mluví se dokonce o tom, že Fernándezova vláda možná nevydrží do dne voleb. Navzdory všudypřítomnému pesimismu v ekonomice jeden sektor zazářil: lithium. Šupinatý bílý kov je široce vnímán jako exportní zboží, které může zemi pomoci dostat se z problémů.

Existuje však ostrá debata o tom, jak hrát s lithiovou kartou: zda by měla být exportována jako surovina (ve formě uhličitanu lithného), s vítanou rolí pro zahraniční společnosti, nebo by měl existovat proces s přidanou hodnotou, který prodlužuje k vytvoření místního bateriového průmyslu řízeného státem a omezujícího zahraniční sektor? Diskuse o tom, jak k této otázce přistupovat, se pravděpodobně zintenzivní s blížícími se volbami, přičemž zahraniční těžařské společnosti a vlády budou bedlivě sledovat.

Lithium jako klíč ke světové energetické budoucnosti

Důležitost lithia pramení z jeho centrálního použití při výrobě baterií. S tím, jak se svět odklání od fosilních paliv k obnovitelné energii, roste potřeba baterií, protože jsou nezbytné pro pohon elektrických vozidel (EV) a pomáhají rozšířit úložiště pro větrnou a solární energii. Ve Spojených státech získala velká energetická transformace masivní vládní podporu, nejvíce patrnou v zákoně o snížení inflace (IRA) ve výši 369 miliard dolarů. Evropská unie mezitím přijímá opatření k zajištění různorodých, cenově dostupných a udržitelných dodávek kritických surovin, včetně lithia.

Zatímco Spojené státy a EU jsou hlavními uživateli lithia, Čína je největším spotřebitelem kovu díky jeho použití v rozvíjejícím se průmyslu elektroniky a elektromobilů a je také předním světovým výrobcem baterií. Některé z jejích největších těžařských/energetických společností již působí v Argentině. Další země se také snaží najít bezpečné zdroje lithia, včetně Austrálie, Kanady, Japonska, Jižní Koreje a Spojeného království. Podle US Geological Service se celosvětová spotřeba lithia v roce 2022 odhaduje na 134 000 tun, což je 41procentní nárůst z 95 000 tun v roce 2021. Očekává se, že poptávka po lithiu bude v následujícím desetiletí pouze růst.

V této rychle se měnící energetické krajině má Argentina to štěstí, že je součástí „lithiového trojúhelníku“, který zahrnuje také Bolívii a Chile. Odhaduje se, že 60 procent zjištěných světových zásob lithia se nachází v tomto regionu, přičemž Chile je druhým největším producentem a Argentina na čtvrtém místě. Přestože Bolívie vlastní největší světové zásoby (21 milionů tun) a usiluje o rozvoj své těžby lithia, politické problémy a dlouhodobý odpor vůči zahraničním investicím se promítly do pouze mizivé produkce. Na rozdíl od Bolívie si Argentina zachovala otevřenější investiční klima pro těžbu lithia, což se vyplácí. V roce 2022 argentinský těžební export dosáhl historického maxima ve výši 3,86 miliardy dolarů, tažené robustními příjmy z lithia. Vývoz lithia ve skutečnosti vzrostl o 234 procent oproti předchozímu roku, což představuje pětinu všech

argentinských těžebních zásilek. Většina lithia v zemi se vyrábí ve třech severních provinciích, Catamarca, Jujuy a Salta, které se vypořádaly s vlnou zahraničních společností a naznačují, že by chtěly větší část zisku, možná prostřednictvím zvýšení daní.

Argentina Lithium Choices

Atraktivita lithia jako exportu si získala značnou pozornost argentinské politické třídy. Otázkou, před kterou stojí, je, jak vytěžit co největší hodnotu ve prospěch země. Dirigistickým nebo etatistickým modelem je znárodnit lithium a/nebo přimět stát, aby v jeho rozvoji hrál hlavní roli. Tento argument je založen na názoru, že globální tlak na obnovitelné zdroje poskytuje Argentině příležitost pokročit v industrializaci a technologickém rozvoji a zároveň se vyhnout riziku reprimarizace ekonomiky. Podle Veronicy Robert, náměstek pro strategii rozvoje sekretariátu pro strategické záležitosti v administrativě Peronisty Fernández: „Rozvoj výrobního a technologického sektoru spojeného s výrobou katodových materiálů (které jsou odvozeny od lithia), jako jsou bateriové články, by mohl naši zemi umístit do pozice na privilegovaném místě ve výrobě elektrických a hybridních vozidel, stejně jako by to mohlo doplňovat naši kapacitu výroby elektřiny.

S dirigistickým modelem zahraniční společnosti buď nejsou vítány, nebo se omezují na veřejno-soukromá uspořádání. Podle Marcose Actise, děkana inženýrství na Universidad Nacional de La Plata, „předání lithiových dolů zahraničním soukromým společností bylo to nejhorší, co se dalo udělat. Jeho úvaha vychází ze skutečnosti, že Argentina vyváží primární složku pro baterie, ale musí dovážet vedlejší produkty a baterie z Číny pro místní průmyslový rozvoj obnovitelných zdrojů. Jeho preference je vyžadovat od zahraničních společností instalaci místních bateriových závodů, o což usiluje Indonésie s těžbou niklu a v Bolívii.

Actis se také domnívá, že argentinská státní energetická společnost YPF by měla hrát významnější roli v sektoru lithia. Zatímco YPF je poháněna hlavně těžbou ropy a zemního plynu, vytvořila také YPF Tec, technologickou společnost, která usiluje o spuštění továrny na lithiové baterie dodávané lithiem americkou těžařskou společností Livent (která těží v Argentině). Závod je první v Latinské Americe, který bude vyrábět lithiové bateriové články, které se budou používat ve stacionárních bateriích pro skladování energie.

Argument pro více etatistickou roli v odvětví lithia získal podporu ze sousedního Chile, jehož levicový prezident Gabriel Boric v dubnu oznámil, že posílí roli státu v lithiovém průmyslu své země s cílem posílit ekonomiku a chránit biodiverzita. Podle navrhovaného plánu, který musí projít chilským kongresem, bude vláda jednat se dvěma licencovanými společnostmi na těžbu lithiapřítomné v zemi – SQM (chilské a částečně vlastněné Číňany) a Albemarle (americké) – pro nové smlouvy, které zvýší podíl státu na vlastnictví a zisku. Kromě toho bude státní společnost na těžbu mědi Codelco dohlížet na proces a také pomůže vytvořit novou státní lithiovou společnost. Přijetí tohoto plánu bylo smíšené, velká část globálních médií a investorů označila akci chilské vlády za znárodnění, ačkoliv nedošlo k přímému zabavení vlastnictví zahraniční společnosti.

Zatímco dirigistický model oslovuje argentinské populistické křídlo, existuje více tržní varianta. Podle Santiaga J. Donda, bývalého náměstka pro těžební politiku, který sloužil během tržněji orientované administrativy prezidenta Mauricia Macriho (2015–2019), „Evo Morales v Bolívii všechny přesvědčil, že nám nebudou brát lithium, pokud bude ne v bolivijském elektromobilu. Výsledek: Bolívie nevyrábí lithium komerčně, přestože má největší solnou pláň na světě.

Dondo také poznamenal, že navzdory diskusím o rozšířené roli státu v Chile vedly daňový režim této země a mechanismy na podporu místní výroby baterií k ochlazení zahraničních investic do tohoto

sektoru. Krok ke znárodnění chilského lithiového průmyslu pravděpodobně dále ochladí zahraniční investice ve prospěch Argentiny.

Dondo preferuje to, co nazývá australský model, který je založen na principech vstřícných k trhu, otevřenosti vůči zahraničním investicím a investicím do technologií ke snížení nákladů na výrobu lithia. Uvědomte si, že zatímco sousední Bolívie leží na největších světových rezervách, země se potýkala se zahájením svého podnikání s lithiem od nástupu Evo Moralese do úřadu v roce 2006 a trvala na velmi omezené roli zahraniční společnosti a rozvoji místního průmyslu baterií. nebo se řídí státem. V ostrém kontrastu je Austrálie největším světovým producentem. Dondo a další se obávají, že přijetí bolivijského modelu by ubralo Argentině na atraktivitě jako místa pro těžbu lithia.

Dalším rizikem při odvracení zahraničních investic je, že společnosti těžící lithium a jejich nezbytně potřebné technologie mohou jít jinam. Brazílie rozvíjí svůj vlastní sektor lithia a africké země bohaté na lithium, jako Zimbabwe a Namibie, přecházejí k rozvoji zpracovatelského a rafinérského průmyslu, aby zachytily část celosvětové poptávky po materiálu pro baterie. Čím obtížnější je investiční proces, tím více zahraničních společností bude hledat jednodušší místa vstupu.

Geopolitika argentinského lithia

Argentinská debata o lithiu ho také staví do geopolitického zaměřovače. V roce 2022 Čína tvořila 43 procent veškerého exportu lithia, následovalo Japonsko s 29 procenty, Jižní Korea s 14 procenty a Spojené státy s 10 procenty. Pokud jde o Spojené státy, Argentina představovala v roce 2023 51 procent dovozu lithia, následovaná Chile a Čínou. V důsledku toho je to, co se děje v Argentině, důležité pro zbytek světa. To se jasně projevilo lednovou návštěvou německého kancléře Olafa Scholze v Argentině a současným stavem intenzivních jednání mezi Buenos Aires a Washingtonem o uzavření

určitého typu obchodní dohody umožňující dovoz lithia v rámci IRA, která dovozy vylučuje s výjimkou zemí, které mají dohoda o volném obchodu (FTA) se Spojenými státy. Argentíně v současné době chybí dohoda o volném obchodu.